

VEERTIG KEER STILTE IN DRENTE

Henk Klaver

Waar hoofdpijnpoeders niet meer helpen, helpt stilte alleen nog maar. Deze zin horen we zo nu en dan op de Ster-reklame voor tv. Een mooie witte zwaan zweemt rustig in een grote vijver met mooie bebossing eromheen. Wat iedereen zichzelf wel eens zou kunnen afvragen. Waar is dat mooie plaatje opgenomen? Een echt gebied van stilte. Een stiltegebied. Het woord stiltegebied behoort tot de jongste van onze taal. Sinds de nieuwe wet op de geluidshinder kennen we het woord stiltegebied. Vanuit deze wet komen in de verschillende provincies inventarisaties op gang waar het gaat om de aanduiding van deze gebieden. Ook in Drente. Begin april kwam er van de planologische kommissie een ontwerpvoorstel waarin de noodzaak en de inventarisatie van Drentse stiltegebieden wordt omschreven.

*'Hoe ligt de stille heide daar
Gelijk een bloeiend graf
Geen klank, geen lied breekt even maar
Het doodse zwijgen af.
(F.L. Hemkes, uit de ballade 'Het kindeke van de dood')*

Bovenstaande strofe van de ballade is in wezen een uitstekende beschrijving van een stiltegebied. Het stamt uit de vorige eeuw waarin de natuur nog domineerde en de mens het subtiele evenwicht van natuurlijke krachten nog niet had verstoord.

De mens anno 1982, vervreemd van de natuur, kan zich de in de strofe geschetste natuur niet voorstellen, laat staan dat hij er in zou kunnen leven. De natuurlijke rust waarvan de dichter spreekt komt niet meer voor, die tijd komt niet meer terug. De nog bestaande gebieden zijn het dan ook ten

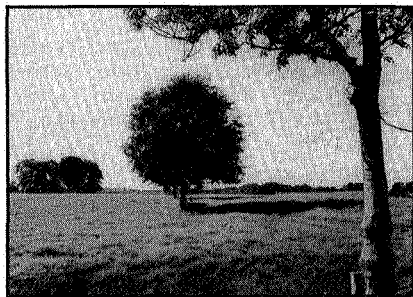

volle waard bewaard te blijven.

Wat zijn stiltegebieden

In het rapport (het ontwerp) wordt het als volgt omschreven: Een gebied in de orde van grootte van enige vierkante kilometers (enige honderden hektaren) of meer, waarin de geluidsbelasting door toe doen van menselijk activiteiten zo laag is dat de in dat gebied heersende natuurlijke geluiden niet of nauwelijks worden verstoord. Hierbij kan in eerste instantie worden gedacht aan natuurgebieden, agrarische gebieden met natuurwetenschappelijke waarde, zoals weidevogelgebieden, nationale parken en potentiële landschapsparken, die vanuit een oogpunt van adequaat beheer geen of slechts een geringe verstoring van de natuurlijke geluidsbelasting kunnen verdragen, doch ook aan overige gebieden die thans nog in overwegende mate stil genoemd kunnen worden.

De Drentse stiltegebieden kunnen in verschillende categorieën ondergebracht worden.

Hoe

Kijken we naar de relatie stilte en natuurlijk geluid dan kennen we *bestaande- en toekomstige stiltegebieden*. Bij toekomstige

gebieden kunnen we denken aan die gebieden in het Drentse land waar het geluidsnivo (verstoringen) zonder grote ingrijpende maatregelen terug gebracht kan worden.

stil

Voor wat betreft de faktor tijd onderscheiden we *permanente* stiltegebieden en *tijdelijke* stiltegebieden.

Ook noemt de kommissie van de Provincie de onderverdeling van *menselijke belevingswaarde* en *biologische waarde*. Bij de menselijke waarde moeten we denken aan de rekreatie die in alle rust kan genieten van de natuur. Maar ook natuurkampeerterreinen, gebieden waar wandelen en fietsen acceptabel zijn. Bij de biologische waarde valt te denken aan gebieden waar bijvoorbeeld de fauna en indirect de flora van wetenschappelijke waarde zijn. Zoals de weidevogelgebieden en rustgebieden voor herten.

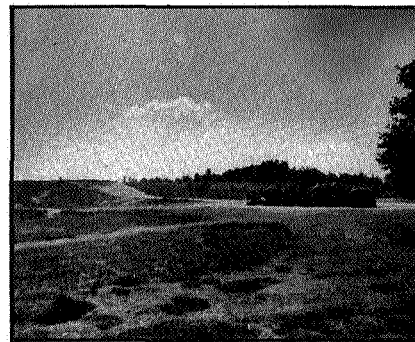
Intentieprogramma voor Drente

Op dit moment gelden slechts voor twee gebieden in Drente de toepassingen van de nieuwe wet op de geluidshinder. Dat zijn Elzenbroek ten oosten van Nietap, en het hoogveenreservaat Meerstalblok ten zuiden van Zwartemeer.

De provinciale plannen lijken er nu op aan te sturen dat er bij de vaststelling of herziening van streekplannen terdege rekening moet worden gehouden met de aangemerkte stiltegebieden.

Bij de inventarisatie en het opzetten van een intentieprogramma houdt men rekening met de volgende geluidsbronnen:

- geluid van bebouwde kommen
- het wegverkeer
- het treinverkeer
- het luchtvaartverkeer (zoals laagvliegroutes)
- het scheepvaartverkeer
- geluid van industrieterreinen
- schietterreinen
- verblijfsrecreatierreinen
- militaire oefenterreinen
- zeefinstallaties bij zandwingebieden.

is de heide?

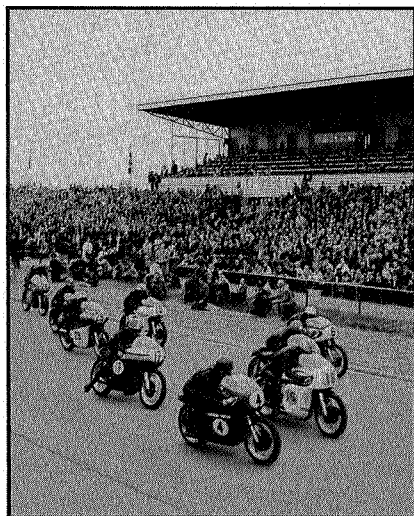
40 keer stilte

Uit de berekeningen is gebleken dat maar liefst zo'n 500 tot 600 hectare grond voor het etiket stiltegebied in aanmerking komt. In totaal kunnen er zo'n veertig gebieden als relatief stil worden aangemerkt. En dat de stilte bij de provinciegrens (gelukkig) niet

ophoudt mag wel blijken uit het gegeven dat er zes van die gebieden zijn die overlopen in Friesland, Groningen of Overijssel. Het hoogveenreservaat Meerstalblok in Zwartemeer reikt zelfs nog over de nationale grens richting Duitsland.

Zuid-west Drente

Dwingeloo-Ruinen
Diever-Appelscha
Ooster/westerzand bij Havelte
ten westen van Nijeveen
Frederiksoord
Drentsehoofdvaart-weg
Diever-Vledder
zuid-westen Ruinen
noord-westen Hoogeveen
zuid-westen Zuidwolde
zuid-oosten Zuidwolde
noorden van Dwingeloo

Oost en zuid-oost Drente

Meerstalblok Zwartemeer
westen van Weiteveen
Bargeroosterveld/Compascuum
Emmererfscheidenveen
Meppen/Gees
Odoorn
Exloo/nw. Buinen
Drouwen
Gasselte
Gieten
Annen
Anderen-Gasteren
Gasteren-Schipborg
Annen-Spijkerboor

Midden- en noord Drente

Dwingelerveld
Diever-Appelscha
Bovensmilde
Hooghalen-Smilde
Balloërveld
Grolloo-Amen
Schoonloo
Orvelte
Mantinge
ten oosten VAM
Norg
Veenhuizen-Een
Zuidlaren
ten zuiden van Peest

Hoe verder . . .

Provinciale Staten hebben de verplichting een intentieprogramma en een verordening op te stellen.

De aanwijzing als stiltegebied geschiedt overigens in het kader van de vaststelling van de streekplannen. Om de instandhouding van de stiltegebieden te kunnen waarborgen en de begrenzing ervan herkenbaar te maken, verdient het aanbeveling

bufferzônes aan te leggen. Dit is de konklusie die in het rapport geschreven wordt.

Doodstil!

Het geheel zoals het hierboven geschetst is in het artikel, is een uitvoering van artikel 123 van de eerder genoemde wet op de geluidshinder.

Een wet die gemaakt is in de jaren tachtig, die nu ook nodig is een eeuw later dan de tekst van het gedicht aan het begin van dit verhaal. Maar o zo nodig, want dan kunnen ze over een eeuw wellicht ook nog genieten van stiltegebieden in een steeds drukker en lawaaiiger wordende wereld om ons heen.

Henk Klaver is freelance journalist te Emmen